

Bava Metzia (36a)

אתמר — **It was stated:** שומר שמסר לשומר — Regarding a custodian who transferred a deposit to another custodian without obtaining permission from the owner, רב אמר פטור — **Rav said:** The first custodian is exempt. ור' יוחנן אמר חייב — **But R' Yochanan said:** He is liable to pay for even unavoidable loss.

The Gemara elaborates:

לא מבעיא שומר חנם שמסר — **According to Rav's reasoning,** אמר אביי — **Abaye said:** לטעמיה דרב — **According to Rav's reasoning,** לא מבעיא שומר חנם שמסר — **for he upgraded the watching of [the object]!** דעלוני עלייה לשמירתו — **Rather,** Rav's point is that even a paid custodian who transferred the pikadon to an unpaid custodian, דגרועי גרעה לשמירתו — **is exempt** from liability for unavoidable loss. מאי טעמא — **What is the reason** that this unauthorized transfer is not considered a negligent act? דהא מסרה לכו דעת — **Because he gave it to a mentally competent individual,** who could effectively safeguard the object.

Abaye continues:

לא מבעיא שומר שומר שמסר לשומר חנם — **And according to R' Yochanan's reasoning,** ולטעמיה דר' יוחנן — **it is not necessary** to state that a paid custodian who transferred the pikadon to an unpaid custodian committed a negligent act and is therefore liable for all losses, דגרועי גרעה לשמירתו — **since he downgraded the watching of [the object]**. אלא אפילו שומר חנם שמסר לשומר שומר — **Rather,** R' Yochanan's point is that even an unpaid custodian who transferred the pikadon to a paid custodian, דעלוני עלייה לשמירתו — **thereby upgrading the watching of [the object],** חייב — **is obligated** to pay for any loss, דאמר ליה — **for the owner may tell him:** אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר — **“It is not my desire that my deposit shall be in another's hands.”**

The Gemara explains how Rav's opinion was ascertained:

אמר רב חסדא — **Rav Chisda said:** הא דרב לאו בפירוש אתמר — **That opinion of Rav was not stated explicitly;** אלא מכללא — **rather,** it was ascertained by implication from a ruling he once issued. דכל יומא הוו מפקדי מריהו גבה דההיא סבתא — **For there was the case of those gardeners,** who every day would deposit their hoes with a certain elderly woman for safekeeping. יומא חד שמע — **One day they deposited [the hoes] with one of their own** instead. אפקדינהו לגבי חד מינייהו — **Sometime later that gardener heard the sounds** of celebration coming from a wedding hall. נפק אזל אפקדינהו לגבי דההיא סבתא — **He departed** for the hall, and on the way went and deposited [the hoes] with that elderly woman. אדאזל ואתא אגנוב מריהו — **Before he was able to go to the wedding and return, their hoes were stolen.** אתא לקמיה דרב ופטריה — **[The gardener] came before Rav for a ruling, and [Rav] exonerated him.** מאן דחזא סבר — **One of the disciples that witnessed** these proceedings thought that the gardener was exonerated — **because Rav held that a custodian that transferred a pikadon to another custodian is exempt** from any additional liability, and it was through this disciple's inference that Rav's opinion was ascertained.

Rav Chisda takes issue with the disciple's interpretation of Rav's decision:

דכל יומא נמי — **for every other day as well** — **[the other gardeners] would themselves deposit [their hoes] with that elderly woman.** Hence, they cannot credibly claim that they do not desire for her to watch their hoes.

(36b)

אמר רבא — **Rava said:** הלכתא שומר שמסר לשומר — **The halachah is** that a custodian that transferred a pikadon to another custodian without permission of the owner — **חייב**... — **is obligated** to pay for even unavoidable loss.... מאי טעמא — **What is the reason?** דאמר ליה — **Because the owner may tell [the first custodian]:** את מהימנת לי בשבועה — **“You are credible to me with an oath** that you were not negligent; האיך לא מהימן לי בשבועה — **that second custodian is not credible to me with an oath.”**

שומר שמסר לשומר

תוספות (לו: ד"ה את) - לכך היכא שהשומר הראשון יכול לישבע על האונס או שהיו עדים בדבר פטור, ואפילו מסר לחרש שוטה וקטן ומתה ברשותם כיון דאף בבית שומר הראשון היתה מתה דמלאך המות מה לי הכא מה לי התם כו'. וסובר רבא שזהו טעמו של רבי יוחנן ולא כאביי דאמר משום דאין רצוני כו' וכן הלכה כרבא ולא כר"ח דפסיק כאביי. רא"ש - [הר"ח פסק כאביי] משום דקיימא לן כרבה דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב, וליתא דגם רבא סבירא ליה דתחתלתו בפשיעה וסופו באונס חייב, אלא דלא מחשיב תחתלתו בפשיעה מה שמסר פקדונו ביד אחר בלא רשותו כיון שמסרה לבן דעת.

שלחן ערוך (חשן משפט רצא, כו) - שומר שמסר לשומר חייב אפילו אם הוא שומר חנם ומסר לשומר שכר, דאמר ליה את מהימן לי בשבועה היאך לא מהימן לי בשבועה, אפילו אם ידוע לכל שהשני טוב וכשר יותר מהראשון. לפיכך אם דרך הבעלים להפקיד תמיד דבר זה אצל השומר השני הרי השומר הראשון פטור מלשלם והוא שלא ימעט שמירתו... ואם יש עדים ששומר השני כראוי נפטר שומר ראשון, ואפילו לא היו שם עדים אם השומר הראשון ראה ויכול הוא לישבע הרי זה נשבע ונפטר.

שלחן ערוך הרב (הלכות מציאה ופקדון ס"ל) - אין הנפקד רשאי להפקיד ביד אחרים אפילו כשרים ונאמנים יותר ממנו אלא אם כן המפקיד גם כן רגיל להפקיד אצלם תמיד דבר חשוב כזה. פתחי חושן (ד, סק"ה) - מלשון שלחן ערוך הרב שם משמע שבזה מותר לכתחלה, אבל מדברי השלחן ערוך לכאורה לא משמע כן.

מתי נקרא רגיל

בית יוסף (רצא) - כתב מהר"י ווי"ל בתשובה זו"ל, אם לאה האמינה לו חדא זימנא או תרי זימני דילמא לפעמים האמינה לו מחמת דוחק וכיון דלא אשכחן שהורגלה תדיר מצי לאה למטען אין רצוני וכו'... עכ"ל. ואין דבריו נראים לי... ואפשר דנקט תמיד לאפוקי אם הפקיד אצלו בשעת חירום וכיוצא בזה דבאותם זמנים שהם זמני טרדה ובהלה לפעמים אדם מפקיד נכסיו אפילו אצל מי שאינו נאמן אצלו.

סמ"ע (רצא, מו) - בהאי תמיד צריך לומר דלא בא למעוטי אם הפקיד פעם אחת אצל אחר אף על פי שרוב הפעמים מפקיד אצל זה דזה אינו מן הסברא, אלא לאפוקי אם רוב הפעמים מפקיד אצל אחרים.

חידושי ר' עקיבא איגר (רצא שם) - בב"ח העלה דאין חילוק בין הפקדי בידו פעם א' או הרבה פעמים, אלא דתליא באם משהפקיד לאותו אחר לא הפסיק בנתיים להפקיד ביד אחר בשעה שהיה השומר הזה מצוי אצלו אזי מקרי דרכו ואם לא מקרי אין דרכו להפקיד.

חקרי לב (יו"ד סימן יא) - התם שאני שכתב רגיל תמיד שלמד כן ממה שכתוב בבבא מציעא (לו), דכל יומא הוו מפקדי מרייהו גביה ולהכי לא סגי בתרי זמני.

דברי גאוניים (צו, ד) - הרב משנה למלך כתב דנקטינן כמהר"י ווי"ל והרא"ם הנ"ל וכן הסכים מהר"י ט צהלון וא"כ הבית יוסף יחידיאי הוא נגד הפוסקים הנ"ל. אולם ראיתי בספר לחם רב ומהר"א הסכימו עם הב"י.

שו"ת ושב הכהן (סי' יז, הובא בפתחי תשובה רצא, טז) - ראובן שבא לשמעון ואמר לו שלוי שלח אותו אליו שיתקן משי ונתן לו המשי ואחר כך בא ראובן לשמעון ואמר לו שיחזירם לו אחר שתיקנם וכהיום תובע לוי לשמעון ואמר שעשה את ראובן לשליח להוליך המשי אליו... הדין עם שמעון כיון שלוי שלח על ידי ראובן המשי לשמעון לתקן אם כן האמין לוי לראובן לשלוח על ידו ולכן אין לחייב את שמעון מדין שומר שמסר לשומר כיון שלא מיעט שמירתו דשניהם שומרי שכר. ואף אם נאמר דבעינן דוקא שהבעלים רגילין להפקיד אצלו אבל משום פעם אחת לא, על בבית יוסף מה שהשיג על מהר"י, אפילו הכי בנידון דנן שאותו דבר עצמו שלח לוי על ידי ראובן לפי עניות דעתי דכולי עלמא מודו דהוי כאילו מסרו למי שרגיל להפקיד אצלו כיון שלא נשתנה בינתיים.

משיב בהלכה (קונ' טו, סי' ר"ט) - שומר שמסר לשומר שרגיל בעל הבית להפקיד אצלו פטור משום דאנן סהדי שהמפקיד היה מסכים לזה, ואם כן הוא הדין הכא שכן ראובן לא היה נמצא שם בעיר ולא היה יכול לקבלו מיד השליח ולטובת עצמו ביקש משמעון השליח שיתן המעות לחבירו, ויש כאן אומדנא דמוכח שאם הבן היה אומר לאביו שלח לי מעות על ידי חבירו שבודאי היה האב סומך על הבן והיה שולח על ידי אותו השליח המעות, אם כן הוא הדין עכשיו שלטובת הבן נותנו לחבירו... ואף על פי ששומר שמסר לשומר שהוא איש נאמן ונאבד חייב ואין אומרים אומדנא זו שאילו שואלו היה מסכים לא דמי, דכל שאין שום תועלת להמפקיד במה שימסור לאיש אחר אין אומדנא שהיה מסכים דאפשר שהיה אומר לו אם תרצה מסור על אחריות שלך, אבל בנידון דידן היה המסירה לטובת המשלח.

If the shomer gives it to someone else, the owner can say that he doesn't trust that person's shevua. The shomer is then liable either because *אייני יודע אם פרעתיך* or because *מתוך שאינו יכול לישבע משלם*.

But if the second person's oath is not needed (there are witnesses to the loss), the shomer would be exempt.

We don't say that it's *באונס וסופו* because he gave it to a ben daas.

If the shomer gives it to someone that the owner usually trusts, he is also not liable.

Machon Horaya extends that to say that whenever there is an *אומדנא* that the owner would not mind, the shomer is exempt. But that is not really *מיכרח* from the case of *רגיל*, because there we know that he trusts his oath.